

Výzkum preferencí o volbě střední školy potvrdil správnost krajské strategie posilovat maturitní obory

14.11.2023 - Michal Kroutil | Krajský úřad Středočeského kraje

Více než 80 % žáků 8. a 9. tříd ze Středočeského kraje a kolem 90 % jejich rodičů preferuje v rámci středních škol maturitní obory.

Za ideální střední školy považují sami žáci nejčastěji střední odborné školy (42 %), gymnázia (19 %) a lycea (14 %). Vyplynulo to z výzkumu, který provedli výzkumníci z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a Národního institutu SYRI ve spolupráci se Středočeským krajem a hlavním městem Prahou. Cílem bylo zmapovat rozhodování žáků posledních dvou ročníků základních škol i jejich rodičů o volbě střední školy, jejich preference a představy o dalším vzdělávání a profesní dráze.

Výzkum tak potvrdil správnost strategie, kdy se Středočeský kraj snaží posilovat kapacity maturitních oborů. Rok 2023 přinesl a po schválení ze strany MŠMT pravděpodobně ještě přinese zvýšení kapacit zejména maturitních oborů. V nejbližším přijímacím řízení na jaře příštího roku půjde o zhruba 600 nových míst, z toho na krajem zřizovaných školách 489. Výhledově se připravují kapacity, které budou směřovat k celkem třem tisícům transformovaných míst. Jedná se jak o nové obory, tak o navyšování kapacit stávajících oborů. Nejvíce posílí Pedagogická lycea, Předškolní a mimoškolní pedagogika, IT, Technická lycea, Ekonomická lycea nebo Gymnázia.

„I v souvislosti s chystanou modernizací oborové struktury jsme chtěli vědět, kde by žáci chtěli skutečně studovat. O jaký obor by měli zájem na prvním místě, kdyby nemuseli řešit přijímací zkoušky, kdyby nekalkulovali. A potvrdily se naše domněnky, že podané přihlášky na střední školy nejsou vyjádřením skutečné poptávky žáků a rodičů po středoškolském vzdělání. A ukázalo se i to, že ve středních Čechách je v porovnání s Prahou menší zájem o studium na gymnáziích a že se navíc objevují i rozdíly v preferencích mezi obyvateli v okolí Prahy a zbývajících částí středních Čech,“ uvedl radní pro oblast vzdělávání a školství Milan Vácha.

Rodiče i žáci v průzkumu odpovídali na otázku, jestli by se lišila volba prvních dvou středních škol při přijímacím řízení, kdyby měli možnost podat až 5 přihlášek – a ukázalo se, že alespoň jednu školu by v takovém případě změnila více než třetina (37 %) středočeských žáků. Každý 12. žák (8 %) by dokonce v takovém případě změnil školy obě.

Výzkum se zabýval nejen situací ve středních Čechách, ale i v Praze. A ukázalo se, že preference rodičů i žáků v Praze a ve středních Čechách se liší, a to hlavně v zájmu o gymnázia a o odborné školy. Zatímco gymnázia považuje za ideální vzdělání pro své děti 27 % rodičů v Praze a 19 % rodičů ve Středočeském kraji, střední odborné školy a učební obory preferuje 66 % Středočechů a 57 % Pražanů.

Rozdíly v preferencích jednotlivých typů škol se podle výzkumu objevují i v rámci Středočeského kraje, a to mezi oblastmi v okolí Prahy a zbytkem kraje. Zatímco v okresech Praha-východ a Praha-západ preferuje 51 % rodičů žáků 8. a 9. ročníků střední odborné školy, 23 % gymnázia, 13 % lycea a 13 % učební obory, ve zbytku kraje rodiče považují za ideální střední školu pro své děti ve 41 % střední odborné školy, ve 27 % učební obory, v 18 % gymnázia a ve 14 % lycea.

David Greger, ředitel Ústavu výzkumu a rozvoje vzdělávání Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy,

hlavní zjištění z výzkumu shrnuje následovně : „Systém dvou přihlášek neumožňuje odhalit skutečnou poptávku po typech a oborech studia a zájem žáků a rodičů o konkrétní střední školy. Z výsledků dále vyplynulo, že převážná většina žáků (přes 80 %) z Prahy a Středočeského kraje chce získat maturitní vzdělání, školy ale žákům devátého ročníku nabízely ve Středočeském kraji 42 % a v Praze 25 % míst v nematuritních oborech. Právě v oblasti nematuritního studia spatřujeme největší míru nesouladu mezi poptávkou žáků a rodičů a nabídkou oborů středních škol.“

Podle radního Milana Váchy z uvedených závěrů vyplývá, že záměr kraje postupně zvyšovat kapacitu maturitních oborů odpovídá zájmu žáků i rodičů. „Samozřejmě jsme si vědomi toho, že v tuto chvíli v kraji máme naddimenzovaný počet míst v učebních oborech bez maturity, což se postupně snažíme změnit ve prospěch maturitních oborů. Určitě budeme dál posilovat lycea, která jsou i podle průzkumu krok správným směrem. Výzkum potvrzuje, že se v Česku dlouhodobě nepotkává nabídka středních škol s poptávkou rodičů a žáků. Na druhé straně řešením nemůže být jen plošné rušení učebních oborů, o které je menší zájem. Pomoci podle nás může dlouho odkládané zavedení profesních maturit, které by umožnilo učební obory zatraktivnit. Jejich zavedení je ale v kompetenci státu, my v této věci vyzveme ministerstvo školství co nejdříve k jednání,“ uvedl Milan Vácha.

Podle radního Váchy patří za tento obsáhlý výzkum velký dík Ústavu výzkumu a rozvoje vzdělávání z Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy a Národnímu institutu SYRI. „Jsou to pro nás velmi cenné údaje, se kterými budeme dál pracovat. Věřím, že situaci pomůže i nová podoba přijímacích zkoušek, která bude pro žáky i rodiče znamenat méně stresu i méně taktizování. Mnoho žáků se tak navíc dostane na obory, které nyní nevolili z obavy neúspěchu u přijímacích zkoušek. Pro kraj to znamená pokračovat v dosavadním směru, jehož cílem jsou moderní školy s nabídkou atraktivních oborů, které jdou ruku v ruce s poptávkou na trhu práce,“ uzavřel Milan Vácha.

Anonymní dotazníky na konci června 2023 vyplnilo 4934 žáků 9. ročníku, 5413 žáků 8. ročníku a 2540 rodičů. Získaná data byla převážena tak, aby struktura výzkumného vzorku z hlediska pohlaví žáků a dosaženého vzdělání jejich rodičů odpovídala jejich skutečnému rozložení v populaci.

https://kr-stredocesky.cz/web/urad/aktuality/-/asset_publisher/zvna/blog/vyzkum-preferenci-o-volbe-s-tredni-skoly-potvrdil-spravnost-krajske-strategie-posilovat-maturitni-obory